

MATIYU

Kawuri kaji Isa Almasiwuye Matiyu ruwujanada

Linjila Matiyuyeda

Kitawu Matiyu ruwujanada, tima Linjila kantilomiyeda wo. Ti Matiyuda tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kangayambanjuro galajanadaye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cadanadaha cure awo wuljana-a jamaro alamjagana-adaha fangeno. Tussanni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjana-a taganasso amanju yaudiyaro ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanada ku saa dawu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila ada gadejannin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye

(Luk 3.23-38)

1 ¹ Akko kitawu^a kaariya Isa Almasiwu tada^b Mai Daudaye, ti ye tada Nawi Ibrahimbedayedaha: ² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo, ³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo, ⁴ Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye

^a1.1 kitawu - Bam.

^b1.1 tada - Kaduwu.

Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo, ⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo, ⁶ Yisai ye Mai Daudaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye, ⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo, ⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo, ⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo, ¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo, ¹¹ Josiyas ye jaman yaudiyaa dunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo, ¹³ Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo, ¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo, ¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo, ¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.

¹⁷ Adəgaima Nawi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yaudiyaa cidi Babilayero caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye, amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno. ¹⁹ Isuwu təmajinjudə

kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno. ²⁰ Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno. ²¹ Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa^c yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.

²² Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. ²³ Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»[†] cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

²⁴ Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənadəa cəde Meramba kamuro ngoyeno. ²⁵ Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

2¹ Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənadən, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalembo isane: ² «Nda ti mai yaudiyaye tambənadə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo. ³ Mai Hirudus adəa fəngenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai. ⁴ Daji wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya, ⁵ tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujənadə:

⁶ «Ni Baitalami cidi Yahudayedə,
curo bəlawə Yahudayedən darajanəm gana gəni,

^c1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi.

[†]1.23 Ish 7.14

dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi,
mai duwon jamani Israyilawua cunodidə.”»†

⁷Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sillowudə tayiro fəledəgənədəa cuwore tabbatkeyeranniya, ⁸tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen tadadəa manowo! Tia fanduwīya, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətəkəgəkko!» yeno. ⁹Mana Maiyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane leyerə. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe carunədə fuwunjaro koje leje, har na tadadə dəganədəa nayeyenniya, tak dayeno. ¹⁰Sillowudəa kerunniya, karwunja tai dajə kəjiyeno! ¹¹Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadəro ambətkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo. ¹²Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasəme ledu

¹³Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: «Cine tadadə-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu mana njadəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa njejero maji nangaro,» yeno. ¹⁴Daji Isuwu cije buneman tadadə-a yanju-aa ngoje Masarro lejane, ¹⁵nadən har karmo Mai Hirudussero napkera. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuworə bowokkəna,»† cənnə.

¹⁶Mai Hirudus ilmuwudə tia jambajanaro asuyenniya, fum gərgaje wada ce kəla sa ilmuwudə tiro tabbaccaanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a bəla Baitalamiye-a bəladəyanju-alan dasaana sammaa roro

†2.6 Mik 5.2 †2.15 Hos 11.1

keyeso. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Bərni Ramayelan so lagaranne jauro fandi,
Rahila diye yallanjuro cikkiri.
Kanadi ta wəjəna,
bawo bawojana nangaro,»[†] cənna.

Lardu Israyilawuyero waldu

¹⁹ Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: ²⁰ «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon tadadəa roro njejoro majaidə sanuna nangaro,» yeno. ²¹ Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero walladara. ²² Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyayea cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galileyero leje ²³ bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawayayen wuljənadə wakkayeno. Tayiye: «Tia^d kam Najarattelan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(*Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28*)

3 ¹ Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuɾi cədde: ² «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga. ³ Tima kam

^d2.23 tia - Almasiwua.

[†]2.18 Iri 31.15

duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlanjun mana cədənədə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
 “Kəmandero jawal dabbargənowo,
 koduramnju cəkko dewo!”
 cəne wormaji.»[†]

⁴Yahayaye kajəmunjudə kanduri karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a. ⁵Daji am bərni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm Jordaniye ngaye-a nanjuro isane ⁶biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

⁷Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiayeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸Awo tuwa jireye fəlejijisoa dewo! ⁹Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ¹⁰Akko kəmmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.

¹¹«Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala^e njaddi. ¹²Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalařidəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

^e3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwu-a bone nja-a tayirro kalaktu-a.

[†]3.3 Ish 40.3

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye

Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye samma gəni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaande Isaro jəpciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiri bərinin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro kəljiye bargaa dəpciye. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo napci. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu

(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³Daji Isa cidi Galileyen cije bərəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro kadio. ¹⁴Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno. ¹⁵Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

¹⁶Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciye kiro. ¹⁷Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna. Tiramnin jauro karwuni kəjjinə!» yeno.

Yiwulisse Isaa jaraptu

(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

4¹ Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dæiro kiluwo. ² Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kəna tia kida. ³ Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgəne kəmboro walja!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: “Kam kəmbo baslan gəni, mana Ala wuljəna samman dəgai,»»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bərni tayirro^f cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, ⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruuwada: “Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniro,»»† yeno. ⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruuwada: “Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!”»† yeno.

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-a daranja-aa fəleyeyenniya, ⁹ tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!» yeno. ¹⁰ Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: “Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!”»† yeno. ¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileyero wallada. ¹³ Bəla Najarattea kolje leje bərni laa

^f4.5 bərni tayir - Jerujalem.

†4.4 SK 8.3

†4.6 Jaw 91.11-12

†4.7 SK 6.16

†4.10 SK 6.13

Kafarnaam canilan napkeno, bərni duwon ci bərəmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-alan⁸ dəganadə. ¹⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: ¹⁵ «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bərəmbe na duwon fəde bərəm Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan, ¹⁶ am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!»[†] ¹⁷ Sa adən Isa jamaro kawuri kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu

(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus cani-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro^h njadəkki!» yeno. ²⁰ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

²¹ Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyenniyama, ²² cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga

(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

²³ Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno. ²⁴ Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada.

⁸**4.13 Jabulon-a Naptali-a** - Jiri yindi Israyilawuye.

^h**4.19 kam tawu** - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

[†]**4.15-16** Ish 9.1-2

Koro am larduyedə amnja kasuwaa-a kəndondi jiri jiria-a karuwaa-a sedan koroyea-a tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno. ²⁵Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa bərni Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bərəm Jordaniye.

Jawawi Isaye kəla kau kuruwu laayen

(Luk 6.17-49)

5 ¹Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira. ²Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasodə

(Luk 6.20-26)

³«Barganja am karwulan talaawadə,ⁱ
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

⁴Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.

⁵Barganja am rokura bawoadə,
fuwun dunia warasajaidəro.

⁶Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro
ngənəptaimadə,^j
fuwun kuljaidəro.

⁷Barganja am kanjimarimasodə,
tayi ye fuwun kanjimari cawandidəro.

⁸Barganja am karwu bulladə,
fuwun Alaa caruidəro.

ⁱ**5.3 am karwulan talaawadə** - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

^j**5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə** - Am duwon kowori cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə.

- ⁹ Barganja am kərma nanlewa cawudidə,
fuwun tayia tadawa Alayelan^k bowodaidəro.
- ¹⁰ Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə,
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiri jiri wuljaiya, bargando! ¹² Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan mukowando jauru ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

¹³ «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai. ¹⁴ Nayima nur duniaye wo. Bərni kəla kau kuruwuyen dəganadə gəradiwawo. ¹⁵ Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla gənaduramnjuyen gənaje fadodən wundusoro nur ci. ¹⁶ Adəgaima nayi ye kollowo nurndu fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Kəla Attaurayen

¹⁷ «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiya-alan ruwuwadadəa baworo dioro kadikkoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon. ¹⁹ Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauru ganaalan bowojai. Amma wundu duwon

^k5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai.

wadawa ania jəgane am gade yea jaaro alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai. ²⁰ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Kəla gərgaduyen

²¹ «Amwurawande jaman kureyero: “Bare kam yejəmmi, wundu duwon kamba cejənədəa shararo caadi,”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ²² Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənədəa shararo caadi. Koro kam kamanjuro “Kam bowuye!” cəne rajənədəa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: “Batti!” cənnədəa kannu jaanamayero koljagai.

²³ «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njəddoro isəmma duwon, awo kuttu laa kamanəmbo yiddəmmaa tangəmia, ²⁴ fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene ni-a kamanəm-a solodənowo duwon, daji walde are sadaanəm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon, kəla jawallen doiro kowəri de tawaktəne, bare nia alkaliro sərənəgənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ²⁶ Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wuri njəgaidəa cotto rəmbəmmia, təmmaro luwumbawo!

Kəla kənjənayen

²⁷ «Koro tayiro: “Bare kənjəna dimmi,”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ²⁸ Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure mangarjənədə, karwunjun kənjəna cədəna. ²⁹ Simməm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kulaine gəmme. Tiyinəm samma kannuro fidiyidəroa, sim fal fuddəmmədəma niro ngalwo. ³⁰ Koro mukkonəm

†5.21 NL 20.13; SK 5.17 †5.27 NL 20.14; SK 5.18

kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kamme gəmmə. Tiyinəm samma kannuro fidiyidəroa, mukko fal fuddəmmadəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu dəptaye co,”† cane wuljana. ³² Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpcənadə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansi boyen

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansi bummi, kansi Kəmandero yibbummadəa de!”† cane wuljaanadəa fanuwwa. ³⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi buwwi! Bare sameyen kansi buwwi, Alaye kurisnju kərmaiye nangaro, ³⁵ bi cidiyen, sinju gənaduram nangaro, bi Jerujalemben, bərni Mai Kuraye nangaro. ³⁶ Koro bare kəlandoyen kansi buwwi, ranguwe kanduri kəlandoye falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro. ³⁷ Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wullowo. Awi yaye adəa kojənadə na ti Kəladoyen^l kadio.

Kəla rəmbøyen

³⁸ «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanadəa fanuwwa. ³⁹ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa ferinəm kəmboram marin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne. ⁴⁰ Koro kam laa

^l5.37 Kəlado - Yiwulis.

†5.31 SK 24.1-4 †5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21

†5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21

gɛmajenɛm moworo nia shararo njadi cɛnia, kolle garinɛmdɛ yea ngojo. ⁴¹Kam laa dunodunon njakke na kilomɛtɛr fallaro lenɛmia, na kilomɛtɛr yindiaro ti-a rokko lenowo. ⁴²Kam njuworɛnamadɛro ye, koro kam nanɛmnin tagari cɛraanadɛro bare dapkɛgɛmmi.

Kɛla kɛlado rawoyen

(Luk 6.27-36)

⁴³«Koro tayiro: “Kɛmaskinɛmba raye,[†] kɛladonɛmba wane,” cane wuljaanadɛa fanuwwa. ⁴⁴Amma wu nayiro wulnjagakki, kɛladowandoa rawowo, koro am nayia basarnjanadɛ yero Alaa yukkorowo, ⁴⁵tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudɛ Ala cakke kɛngal am ngɛla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwo-aro cuduriyi nangaro. ⁴⁶Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gɛna cadi? ⁴⁷Koro kɛramiyando runjaa lewanuwia, awi gɛle am gadesoyea kojɛna diw? Kɛrdiya ye ngai gɛna cadi? ⁴⁸Adɛ nangaro Bawando Mai Samemadɛ kalkallo diomadɛ gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

Kɛla sadaayen

6¹«Hangal gɛnanowo, bare kɛndonɛdo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adɛ gɛnia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwawo. ²Adɛ nangaro sadaa talaawaro yiddɛmiya, bare mɛnafɛkkaso gai am gadero awo dimmadɛa wulgɛmmi. Tayidɛ dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadi. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandɛna. ³Amma nidɛ sadaa talaawaro yiddɛmiya, bare mukkonɛm waila awo mukkonɛm kɛmboram cɛdidɛa nojɛnni, ⁴sadaanɛmdɛ asɛrlan napco. Daji Bawanɛm asɛrlan curuidɛ niro mukowa nji.

[†]5.43 Lew 19.18

*Kəla moduwayen**(Luk 11.1-4)*

⁵ «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi. Tayidə dandal so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ⁶ Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbo ngaye cinnadəa jange Bawanəm turuiwawodəa kore. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji. ⁷ Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla ngəwuro wuulluwwi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai. ⁸ Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando mərədundosodəa nojəna nangaro. ⁹ Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,
cunəmbo daraja tio!

¹⁰ Nodonəm bargaa iso!
Awo raamma dunian tədo,
jiri same yen tədidə gai!

¹¹ Kəmbonde kuye sade.

¹² Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa
gawurniyenadə gairo.

¹³ Bare kolsame jaraptiyende,
Kəladodəro kasane.

Nodo-a kənduwo-a daraja-a
har abadaro kaanəmdəma. Amin.”

¹⁴ «Nonowo, am biwu njaddənadəa gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai. ¹⁵ Amma tayia gawurnuwwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

¹⁶ «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə am asemnja caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ¹⁷ Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkənəm ye lamme, ¹⁸ Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənniro. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

¹⁹ «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə. ²⁰ Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə. ²¹ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

²² «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simməmə ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. ²³ Amma simməmə jaujia, tiyinəm samma ye duwuro walji. To, nur nilan dəganadə duwua, duwu adə jaumaro kura, diye!

²⁴ «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.

Kəla karwungai dioyen

(Luk 12.22-34)

²⁵ «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna, gəna? ²⁶ Ngudowa sameyeyə ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcaiwawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, gəna?

²⁷ Wundundo gæle rakce karwungainjulan sa fal kawunjuro cærgaidæ?

²⁸ «Koro awiro kæla kajæmuyen karwungai diwi? Færeso karaaye jiri rijaidæa ruiwo, ngænæpcaiwawo, koro caa cadiwawo. ²⁹ Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajæmu fære aniye falnjaa nanshawan najægæna cakkænni. ³⁰ Ala færeso ku karaan rijai bæri kannuro fijagai ania ngai jakcidæ, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambærsa ganaadæ!

³¹ «Adæ nangaro bare kæla awo aniyen karwungai diwwi, bare kældoro: “Awi gæle buiye?” bi “Awi gæle yaiye?” bi “Awilan gæle tiyinde jangiye?” wulluwwi. ³² Kærdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman mæradundoaro nojæna. ³³ Attæroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi. ³⁴ Adæ nangaro bare karwungai bæriye diwwi, karwungai bæriyedæ kuye gæni. Ku nguson suwol kaanjua.

Kæla ambo shara njæddoyen

(Luk 6.37-45)

7 ¹ «Bare wundumaro shara yidduwwi,^m nayi yero shara njæddiwawo. ² Jiri ambo shara yidduwidæ gai, nayi yero shara njæddi. Koro jiri ambo ngalgæwidæ gai, nayi yero ngalnjai.

³ «Awiro kalæm sim kamanæmben rumi duwon, karjæm curo simmæmbea asunæmbawodæ? ⁴ Akko ni simmæmlan karjæmbadæ, awiawin gæle kamanæmbo: “Kolle kalæm simmæmbedæa tuluwukke,” næmi? ⁵ Mænafæk! Karjæm simmæmbedæa tuluwumiya duwon, daji ngælaro rume kalæm sim kamanæmbedæa tuluwumi.

^m7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kældora sharawu am gadeyero ngonuwwi.

⁶ «Bare awo tayirdæa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladeyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kæla koro-a madu-a cinna bakta-ayen

(Luk 11.9-13)

⁷ «Korowo njadi, manowo fandui, cinna bangowo kanjagai. ⁸ Wundu duwon cuworimadæro cadi, kam majimadæ ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadæ yero kajagai.

⁹ «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidæ? ¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadi cidæ? ¹¹ Nayi diwidæ awowa ngæla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema awowa ngæla am tia caworiro cidæ! ¹² Adæ nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadæa nayi ye tayiro yiddowo! Adæma maana Attaura-a kitawuwa nawiya-ayedæ wo.

Kæla ngaworam jækkadæyen

¹³ «Ngaworam jækkadæyen ngawowo, dalilnjudæ ngaworam farak, jawalnju ye kæskedæ, tima ngaworam kannuyedæ wo, am tiyen ngasayidæ kada. ¹⁴ Amma ngaworam jækka, jawalnju ye jaudæ, tima ngaworam ro sawisoyero cadimadæ wo, am tia cawandidæ ganama.

Kæla kæska-a tadanju-ayen

(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gænanowo! Tayidæ nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauro diwi bulduye gai.ⁿ ¹⁶ Tada casakkidælan tayia asunuwi. Inab coccõrilan njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa? ¹⁷ Kæska ngæla nguson tada ngæla cakki, koro kæska diwi ye tada diwi cakki.

ⁿ7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dæla, ngawo kani.

¹⁸ Kəska ngələdə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwidə ye rakce tada ngəla cakkiwawo. ¹⁹ Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai. ²⁰ Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

²¹ «Am wuro: “Kəma! Kəma!” cani samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə. ²² Yim adən^o am ngəwu wuro: “Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?” cani. ²³ Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodə!” nəkki.

Misal fado tandowu yindiye

(Luk 6.46-49)

²⁴ «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje jəganamadə, ti alama kam hangalla soronju kəla kauyen cədandənadə gai. ²⁵ Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, sorodə wurdənni, dalilnjudə fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro. ²⁶ Amma wundu duwon manani ania fanjəna jəgannimadə, ti alama kam hangal bawoa soronju kəla cidi kesayen cədandənadə gai. ²⁷ Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, wurdə təgəmbə fiyada,» yeno Isaye.

²⁸ Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanadə alamdunjudəa ajapkerə, ²⁹ dalilnjudə maləmbanja Attauraye gai gəni, kənduwoaro tayia alamji nangaro.

Isaye kam barasua isangaduwi

(*Mar 1.40-45; Luk 5.12-16*)

8¹ Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya. ² Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ³ Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴ Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne, koro sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye kərea isangaduwi

(*Luk 7.1-10; Yah 4.43-54*)

⁵ Isa bəрни Kafarnaamero kərgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje: ⁶ «Kəma, kəreani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauru basardi,» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Lekke tia isangagəkki,» yeno. ⁸ Amma soji kuradəye tiro: «Kəma, nia fannin sawo tikkəni. Biya wada ye, kəreani ngaji. ⁹ Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjaro: “Lene!” nəkkiya, leji. Fal laaro: “Are!” nəkkiya, isi. Koro kəreaniro: “Adəa de!” nəkkiya, cədi.» ¹⁰ Isa adəa fangenniya, ajapce jama tia jagaidəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambərse kura adə gai fandəkkəni! ¹¹ Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fəde-alan^p isane Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masəna dioro napcai. ¹² Amma tadawa nodo bargaa^q deyan curo duwu cələm pəttero gəpcagai, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,» yeno. ¹³ Daji Isaye soji kuradəro: «Lene, kambərsenəm nangaro awo suworəmmadə wakkajo!» yeno. Kəreanjudə sa adəman ngayeno.

^p8.11 am adinnam-a fəde-alan - Kərdiya.

^q8.12 tadawa nodo bargaa^q - Israyilawu.

Isaye am ngəwua isangaduwu*(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)*

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kəsai Biturusse kangea bowada kiro. ¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedə tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.

¹⁶ Yim adəa kəngal kikkurunniya, bərnwudə karuwamaso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadəa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Kəndondinde kəlanjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»[†] cəna.

Isaa ga kəske gəni*(Luk 9.57-62)*

¹⁸ Yim laa Isa jama kada tia dirijane kəljanadəa kirunniya, fuwuranjuro wada bərəmdəa faldaye kaino. ¹⁹ Daji maləm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ²⁰ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedə^r nanju tustuyema bawo,» yeno. ²¹ Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ²² Amma Isaye tiro: «Wua səgai, kolle am sanuna amanja sanunadəa sittəraja!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen*(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)*

²³ Isa curo maarayero kərgaanniya, fuwuranju ye tia jaane kasargawo. ²⁴ Sadəman karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje, har ingi maaradəro fiduwu badiyeno. Sadən Isa kənəm cədi. ²⁵ Fuwuranjudə isane tia kənəmnin

[†]**8.20 Tada Kambedə** - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

[†]**8.17** Ish 53.4

kesangəranniya, tiro: «Kəma, andia samoye, nuiye!» yera. ²⁶Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambərse ganaadə?» yeno. Daji cije karuwadə-a bərəmdə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁷Fuwurawanjudə ajapcane: «A! Kam jiri fi attə? Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen

(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidə jauro jau, har wunduma rakce jawaldəyen kojiwawo. ²⁹Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju cədənnin andiro ajawu gənaduwo wa kadim?» yera. ³⁰Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji. ³¹Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ³²Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadə caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə samma ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno. ³³Səniya aladeyadə cagase bəlaro lejane awo kəla karuwamaso aniyen wakkajənədəa ambo wulyeyera. ³⁴Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo

(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

9¹Daji Isa maaradəro ngaye bərəmdəa falje koje bərninjaro^s wallada. ²Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, bare təma kolləmmi, biwunəm gawurdəna,» yeno. ³Daji maləmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa gaskajəna,

^{9.1} bərninjaro - Bərni Kafarnaambe.

diye!» yera. ⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi daganadə? ⁵ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ⁶ Nonowo, Tada Kambədə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ⁷ Kamdə cije fannjuro leyeno. ⁸ Jama captanadə adəa kerunniya, rijane Ala kənduwo adə gai ambo cinadəa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu

(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Isa nadəa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ¹¹ Farisawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro maləmnđo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹² Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ¹³ Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida gəni, kanjimariima raakko.”[†] Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro^t kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem^u taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁵ Isaye tayiro: «Mai

^t9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro.

^u9.14 asem - Asem faral gəni, nafila.

[†]9.13 Hos 6.6

larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A'a, amma sa ise mai larusayedæa dawunjan cattuluwiya, sa adæn duwon asem cadai.

¹⁶«Wunduma guntu batta bærinne ingiro cakke captænni ngoje kajæmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cædia, batta bæriנדæ capte kardudæ cayemaro kuraro walji. ¹⁷Koro wunduma diben bærin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cædia, satkidæ falde,^v diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A'a, amso diben bæriנדæa satki bærinno fijagai, adægainin tayi yindi samma kælewa dasayi,» yeno.

Kænduwo Isaye kæla kændondi-a karmo-ayen

(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kærmama feroni bawoyeno. Are mukkonæm tiro gænagæne, roaro walji,» yeno. ¹⁹Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdæa geya.

²⁰Kamu laa ye nadæn mbeji, kærwu mewun yindinno bu fidanju^w dajænni. Daji kamudæ ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedæa leyeno, ²¹awoa karwunjun: «To, kajæmunju bas lekkia, ngakki,» cæni. ²²Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare tæma kollæmmi! Kambærsenæm nangaro njækkawo fandæmma!» yeno. Sadæman kamudæ ngayeno.

²³Isa fado kam kura dandalledæyero ise algaidawu lagaranneso-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya, ²⁴tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodæ bawojænni, kænæm cædi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo. ²⁵Jamadæa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodæa mukkoyen cædane ciyeno. ²⁶Lawar adæ cididæ ngaro tatargaada.

^v**9.17 satkidæ falde** - Diben bærin mojongolje kuraro walji nangaro, satki dinadæ faldi.

^w**9.20 bu fidanju** - Salanambu.

Isaye kambu yindia isangaduwu

²⁷ Isa nadæa kolje ledu cædi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,^x andia njunosane!» cani. ²⁸ Fado laaro kærgeanniya, kambuwadæ nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangække adæa njaddækkiro mærsasuwwa wa?» cæne kiworo. Kambuwadæye: «Aaa, Kæma!» yera. ²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambærsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya, ³⁰ sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adæa nojønni!» yeno. ³¹ Amma lejane lawar Isayedæa cididæ ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samailaa cunode kæla Daudayero kændawu jaitunne fijiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tæn yimdæn Ruhu Alaye karwu Daudayero kærkawo. Nawi Mai Dauda kæladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kærmajnu ye cidi kærdiyaye ngæwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.

Ci nawiyaen Kæmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kænduwo-alan kojæna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adæ tima Almasiwu Alayedæ wo. Adægaima Bargaande Isa Almasiwudæ warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwu

³² Tayi sim cawandænadæ sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero

^x9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

kewudo. ³³Isa sedandæa duyenniya, kamdæ manadu badiyeno. Daji jamadæ ajapcane: «Ngaltema awo adæ gai lardu Israyilayelan turunni!» yera. ³⁴Amma Farisawadæye: «Kænduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngæwu, kidawu gana

³⁵Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kæji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bæla-a bæladeya-a sammaa giya. ³⁶Jama kada captanadæa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudæ jæktane hangalnja caa cijæna alama dimiya sæni bawoa gai nangaro. ³⁷Daji fuwurawanjuro: «Kaladæ ngæwu, amma kidawudæ gana. ³⁸Adæ nangaro kæma kalayedæa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njæddoro cunodo!» yeno.

Isaye kængayamba mewun yindindæa galadu

(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

10¹Isa fuwurawanju mewun yindindæa bowoje tayiro kænduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kændondi so jiri fi yaye isangaduwyeye-a kaino. ²Cuwa kængayambanju mewun yindindæyedæ, tayima Siman kam tiro Biturus canidæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugæna Yahaya, ³Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyo akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, ⁴Siman kam Kan'anaye,^y Yahusa Iskariyot kam mukko kæladowayero Isaa særættuwumadæ.

^y10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

Jawawi Isaye kəla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindəye

(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kərdiyayero lenuwwi bi bəlawə Samariyawuyero ngawuwwi, ⁶biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadə gaiyero lenowo! ⁷Lenuwilan, ambo: “Nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!” wulgənowo. ⁸Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagənowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.

⁹«Bare kunguna dinarre, bi řiwullaye, bi kulloye ngonuwwi, ¹⁰koro bare ngərwu, bi gəmajə yindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.

¹¹«Bəla-a bəladəya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngələma manowo fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹²Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo. ¹³Am fadodəye ngələro njamoyia, bargandodə tayilan dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro waldo. ¹⁴Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodəa bi bəladəa kolluwiiya, katti sindoye kagangowo.^z ¹⁵Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəрни Sodombe-a Gomorre-adəyēa^a nanjaunin koji.

^z**10.14 katti sindoye kagangowo** - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

^a**10.15 bəрни Sodombe-a Gomorre-a** - Bəрниya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fiyiye siyeyeno.

*Bone nja mbeji**(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)*

¹⁶ «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodækki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dəgaiwo. ¹⁷ Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai, ¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyeru njasadi, tayi-a kərđiya-aro shedaro walloworo. ¹⁹ Shararo njasadiya, bare kəla jiri mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro njadi, ²⁰ dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro. ²¹ Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ²² Cuni nangaro^b am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero dəganamadə njəkkawo cuwandi. ²³ Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambedə walde isidəro, bəlawə Israyilawuye sammaa ga yeruwwawo.

²⁴ «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjuja kojiwawo. ²⁵ Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljabullan^c bowoyera, balle am fannjuye?

*Bare rinuwwi!**(Luk 12.1-12)*

²⁶ «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre nodiwawodə bawo. ²⁷ Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənadəa kausulan wulowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo. ²⁸ Am tiyi ceyesi

^b10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

^c10.25 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis canı.

ro rakcane cattuluwiwawodæa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu jahannamayen sijiyidæa rinowo! ²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gæna? Adæ yaye Bawandoye nodunjun gænia, falnjama cidiro cukkuriwawo. ³⁰ Nayidæ, kanduri kelandoyema samma komgada. ³¹ Adæ nangaro bare rinuwwi, binaru ngæwua darajan konuwwa. ³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansænamadæ, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia kasaddækki. ³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angærsænamadæ, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia angærnækki.

Firda mbeji

(Luk 12.49-59)

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro tæmanuwwi. A'a, nanlewa gæni, kashagar^d kudoro kadikko. ³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kælado bawanjuyero walji, fero ye kælado yanjuyero walji, kamu tadaye ye kælado kæsainjuyero walji. ³⁶ Adægaima kambe waduwunjudæ am fannjuyero waljai. ³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojænaro cæraanamadæ, kakkero waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojænaro cæraanamadæ, kakkero waldu tinni. ³⁸ Koro wundu duwon kæskanju karmoye^e ngoje wua sægannimadæ, kakkero waldu tinni. ³⁹ Kam duwon ronju fando cæraanamadæ ronjudæa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkænamadæ ronjudæa cuwandi.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadæ wumaa sæmowo. Koro kam wua sæmowonamadæ ye ti wua sunodænadæmaa cæmowo. ⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cæmowonamadæ mukowa nawiye cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cæmowonamadæ mukowa kam jiremaye cuwandi.

^d10.34 kashagar - Firda.

^e10.38 kæska karmoye - Kæska duwon tiro kam jajagane nuidæ.

⁴²Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kənjaye samsu cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a

(Luk 7.18-35)

11¹Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerənniya, nadəa kolje bəla bəlaro leje jamaa alamje tayiro kawuri kəji wulduwu badiyeno. ²Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro cunode ³tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo^f ra gade gureniye?» cane tia keworo. ⁴Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgənowo: ⁵Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiyi ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ⁶Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

⁷Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ⁸A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakkənadə mairilan kasarga. ⁹To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ¹⁰Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai."† ¹¹Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəridə tia kojəna. ¹²Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am

^f11.3 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye.

†11.10 Mal 3.1

tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo majai. ¹³Dalilnjudə kitawuwa nawayaye-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio. ¹⁴Manadəa ngodu kasadduwaa, tima Nawi Iliya fuwun isimadə wo. ¹⁵Kam səmonjuamadə fanjo!

¹⁶«Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: ¹⁷“Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai. ¹⁸To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, “Ti karuwama!” yera. ¹⁹Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yera. Amma nanrashidudə kəndonjulan asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu

(Luk 10.13-16)

²⁰Daji Isa am bərniya curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso cədənədəyeya kəla təmjanniyen wusadu badiyeno. Tiye: ²¹«Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bərni Tirre-a Sidonne-alan^g tədənaa, tən kuren amnja ajaja-a buwu-alan^h napcane tuwa cadəna. ²²Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni Tirre-a Sidonne-ayedəaⁱ nanjaunin koji. ²³Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tadənədə bərni Sodoben tadənaa, kua gairo dəgai. ²⁴Amma

^g11.21 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye.

^h11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne.

ⁱ11.22 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bærni Sodombedæ^j nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adæn Isaye: «Bawani Kæma same-a dunia-aye, nia njungorækki, dalilnjudæ awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gæraame yallaro isanogæmma nangaro. ²⁶ Aaa, Bawa, adæma awo jauru raammadæ wo.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkæna. Ti gænia, wunduma Tadadæa nojænni. Koro wunduma Bawadæa nojænni, sai Tadadæ-a am tayiro Tadadæ isanojiiyiya cæraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma, tustu njadækki. ²⁹ Wudæ rokuraa gæni, karwu ngælaa nangaro, duini^k daundoro ngogænowo, kolsænowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwî. ³⁰ Awoa duini ye kæske, karenî ye kamboi,» yeno.

Isa kæma yim tustuye

(*Mar 2.23-28; Luk 6.1-5*)

12¹ Sa adæn yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadæ kæna fanjaidæ, kæla algamaye ficcane ngæro badiyera. ² Farisawa laa adæa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwurawanæm awo yim tustuyea kændoro haramdæa cadî,» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kæna fanjanadæn, awo cædanadæa kitawulan kæranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngærodæ haram![†] ⁵ Ra, rimanna curo Fado Alayen

^j11.24 bærni Sodombe - Bærni duwon amnju jauru diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno.

^k11.29 duini - Alamdu Isaye.

[†]12.4 1Sam 21.1-6

awo yim tustuyea kəndoro haram cadison,¹ biwunja bawodəa Attauralan kəranuwwi wa? ⁶Nayiro wulnjagakki, awo laa^m Fado Alayea kojəna nadən mbeji. ⁷Alaye: “Bu fida gəni, kanjimariima raakko,”[†] cənna. Ca mana adəye maananju nonuwaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi. ⁸Awoa Tada Kambədə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu

(*Mar 3.1-6; Luk 6.6-11*)

⁹Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaro kərgawo. ¹⁰Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwudə halal wa?» cane tia keworo. ¹¹Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya, gərje cuttuluwiwawodə? ¹²Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla kəndo halal,» yeno. ¹³Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa salai faldə gairo walyeno. ¹⁴Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

¹⁵Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiye ¹⁶bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno. ¹⁷Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

¹⁸«Akko wakkilni kərenəkkənədə, tia raakkəna,
tima karwuni jauro kəjjjəgəna wo.
Ruhuni tiro yakkəkke
jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.

¹12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida.

^m12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a.

[†]12.7 Hos 6.6

¹⁹ Kambiwu cædiwawo, yiljiwawo,
kowonju farsamlan fandiawawo.

²⁰ Caccawo řimjænaa namjiwawo,
fatæla no cædi yea cejiwawo,
har jiredæa kænnaşarro cuwudiro.

²¹ Koro jama duniaye samma
cunjulan tæmanjaaro walji,»[†] cænna.

Kænduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudænniya,
Isa tia isangajiye caye gai curui ye manaji yero walyeno.

²³ Jama samma ajapcane: «Kam adæ, tima gæni Tada Mai
Daudayedæ wo?» yera. ²⁴ Farisawadæ adæa fangeranniya,

tayiye: «Kænduwo Beljabulⁿ mai sedannaye baslan sedannaa
duji,» yera. ²⁵ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro:

«Kærmai fi yaye kælänjuro yaktægænadæ dægaiwawo, koro
bæla bi fado fi yaye kælänjuro yaktægænadæ ye dægaiwawo.

²⁶ To, Yiwulis sedannanjua dujia, kælänjuro yaktægæna.
Ndayilan gæle kærmainjudæ dægai? ²⁷ Koro wudæ kænduwo

Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kænduwo
wunduyen gæle sedannaa dujai? Adæmaro tayi sharawundoro

waljai. ²⁸ Amma kænduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia,
daji nodo bargaa Alaye nandoro isæna, diye!

²⁹ «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kændanju
cæmoyiwawo, sai kam dunoadæa cikkeriya duwon. Cikkeriya,

kændanju cæmoyi. ³⁰ Nonowo, kam wuro kældægænnidæ
lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodæ

tarduma. ³¹ Adæ nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a
Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyiyi. Amma Ruhu

Alayea bastudæ gawurdiwawo. ³² Wundu duwon kæla Tada

ⁿ12.24 **Beljabul** - Mai sedannaye tiro Yiwulis canı.

[†]12.18-21 **Ish** 42.1-4

Kambedāyen manakuttu wuljidā, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kēla Ruhu Alāyen manakuttu wuljidā, dunia yen kal, leira yen kal har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

³³«Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjulān asudi. ³⁴Nayi kaduwu fusiyaeso! Nayi jaurō diwidā, awiawin gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudā awo karwulan dəganadəmaa cidā manaji nangaro. ³⁵Kam ngəladā awo ngəla karwunjulan dəganadāyen ngəla cədi, koro kam diwidā ye awo diwi karwunjulan dəganadāyen diwi cədi. ³⁶Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kēla mana faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori. ³⁷Awoa mananəmlān jiremaro walləmi bi mananəmlān jirenambumaro walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Luk 11.29-32)

³⁸Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo. ³⁹Isaye tayiro: «Am ansi Alāye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ⁴⁰Jiri Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəganadā gai, Tada Kambedā ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai. ⁴¹Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedajai, dalilnjudā tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji. ⁴²Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbedā ye cije am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudā ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro

isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne

(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, amma cuwandiawo. ⁴⁴ Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənadəro waldəkke,” cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji. Am jaman diwi adəye yero adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo. ⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro majai,» yenniya,] ⁴⁸ Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?^o Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno. ⁴⁹ Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

Jawawi Isaye kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

13 ¹ Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya, ² am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben

^o**12.48 Wundu yanidə wo?** - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

dajana ngai duwon, ³awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman riyeno. ⁶Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rımje ngamgeno. ⁷Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə rıje algamadəa kimitkeyeno. ⁸Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, rıje nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku. ⁹Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwwuye

(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadəro misalnin managəmidə?» cane tia keworo. ¹¹Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardəgəna, amma tayiro amardəgənni. ¹²Kam nanjun awoamadə,^p tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,^q awo cədanadəmaa tilan camoyi. ¹³Akko dalil misalnin tayiro managəkkiyedə: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, carıwawo, kəlanja yero ngayiwawo. ¹⁴Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.
Koro ngəlaro ruwi duwon,
təmmaro asunuwwawo.

¹⁵Am ani hangalkuttuaro waljana,

P13.12 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji.

Q13.12 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

kiaddin səmonja fanjai,
 simnja yea jakcana,
 bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,
 koro karwunjan asujanniro.
 Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade
 tayia isangagəkki,† cənna.

¹⁶«Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye, fanjai nangaro. ¹⁷Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadəa kuroro jauru caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(*Mar 4.13-20; Luk 8.11-15*)

¹⁸«To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyea fanowo!
¹⁹Wundu duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje kəlanjuro ngaannimadə, Kəladodə ise mana karwunjun fidənadəa cotto cuttuluwi. Tima kasuni kəla jawallen fidənadə wo. ²⁰Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro cəmojidə wo. ²¹Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji. ²²Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane tiro fəidajiyiwawodə wo. ²³Amma kasuni na katti ngəlaan fidənadə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna tiro fəidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,» yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

²⁴Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam kulonjun kasuni algamaye

†13.14-15 Ish 6.9-10

ngəla jəjərjənədə gai. ²⁵ Amma am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni kajimbe jəjərjiye sapkadan. ²⁶ Algamadə riye kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno. ²⁷ Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmin, ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia keworo. ²⁸ Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji kidawudəye tiro: “Leniye tuluwiyyeya, raamma wa?” cane keworənniya, ²⁹ tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwi. ³⁰ Kollowo, har kalaro rokko rija. Biyilajiya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkeru kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənaja nəkki,» yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(*Mar 4.30-34; Luk 13.18-21*)

³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulan fijəna gai. ³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəri wo. Amma riye wurajiya, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.

³⁴ Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo. ³⁵ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cənna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

³⁶ Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyedəa fisarsagane,» yera. ³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərjənamadə, tima Tada Kamedə wo, ³⁸ kulodə tima dunia wo, kasuni ngəladə tayima am nodo bargaadəa kasaccanadə wo. Kajimdə tayima am Kəladodəa jaanadə wo, ³⁹ Kəlado kajimdəa jəjərjənamadə, tima Yiwulis wo. Biyladə, tima cinowo duniaye wo, kalawusodə, tayima malaiyawa wo. ⁴⁰ Jiri kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji. ⁴¹ Tada Kamedə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargayen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane ⁴² kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi. ⁴³ Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayan kəngal gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cəlade kulodəa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai. ⁴⁶ Mursam jauro tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cəlade mursamdəa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiri jiri cadai gai. ⁴⁸ Cəmbərənaro waljiya, gərjane ci bərəmbero cawudəne napcane ngəla ngəladəa kərejane joworo fijagai, amma batti battidəa wajane yirjai. ⁴⁹ Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwua curo jirewuyen firjane ⁵⁰ kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi,» yeno.

⁵¹ Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kəlandoro ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera. ⁵² Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənədə alamanju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bərin-a ngoje cuttuluwidə gai,» yeno Isaye.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Isa misal ania cəde kerənniya, nadəa kolyeno. ⁵⁴ Bəla wurajənədəro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdə tia ajapcane: «Ndaran kam attə nanrashidu-a kənduwo-a ania kiwando? ⁵⁵ Ti gəna tada katako karomadəyedə wo? Yanjuye cunjudə Meram, gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gəna? ⁵⁶ Koro yanjugəna ferowa samma-a rokko kərgaiye, gəna? To, ndaran gəle ti adə awo ani sammaa kiwando?» cane ⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵⁸ Kambərsenambunja nangaro, nadən awo ajabba ajabba ngəwu cədənni.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

14¹ Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya, ² kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədane cekkere kosoro kesakko, ⁴ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənayə mowodə haram!» cənna nangaro. ⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənyaye kidənniya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu Maiye jauro kəjije ⁷tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansi giwo. ⁸Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adən kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno. ⁹Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro wada ce ¹⁰amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera. ¹¹Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkado. ¹²Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³Isa awo wakkajənadəa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangeranniya, tayi ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya. ¹⁴Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno. ¹⁵Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme, bəladeyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ¹⁶Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. ¹⁷Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,» yera. ¹⁸Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne ¹⁹wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo. ²⁰Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ²¹Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

²²Sadəman Isa fuwuranjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ²³Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. Nadən ti tilonju lok duwon, dunia ləmgəno. ²⁴Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərəmbədəa cambalje maaradəa babakce, har maaradə ci ingiyea kuruwunno leyeno. ²⁵Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio. ²⁶Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko. ²⁷Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo isəkko,» yeno. ²⁹Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno. ³⁰Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kəma, wua səməye!» yeno. ³¹Sadəman Isa mukkonju sajiye tia cədane: «Ni kambərse ganaadə, awiro shekku kekkəm?» yeno. ³²Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm nəmgəno. ³³Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretten jəpkera. ³⁵Am nadəye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididə ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudəne ³⁶ci kalwunjuyedəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

Tayir-a tayir gəni-a

(Mar 7.1-23)

15¹ Daji Farisawa-a maləm̄ba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro: ² «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin^r kəm̄bo jawuidə?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə? ⁴ Awoa Alaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”[†] Koro “Kam duwon bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!”[†] cənna. ⁵ Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanjuro: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, ⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,” nuwi. Adəgaima adando nangaro mana Alayedəa bowuro kalakkew. ⁷ Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlondon wuljənadə jire. Tiye:

⁸ “Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁹ De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,”[†] cənna.»

¹⁰ Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo! ¹¹ Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno. ¹² Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəm̄ma wa?» cane tia keworo. ¹³ Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkca. ¹⁴ Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua

^r15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yaudiyayen kam mukko tuljənnin kəm̄bo juwuia, tayir gəniro walji.

[†]15.4 NL 20.12; SK 5.16 [†]15.4 NL 21.17; Lew 20.9

[†]15.8-9 Ish 29.13

jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.» ¹⁵ Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya, ¹⁶ Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa? ¹⁷ Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa? ¹⁸ Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ¹⁹ Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi, ²⁰ anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando

(Mar 7.24-30)

²¹ Daji Isa nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno. ²² Kamu Kan'anama^s cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno. ²³ Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera. ²⁴ Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro sunodənni,» yeno. ²⁵ Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua banasəgəne!» ²⁶ Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, ²⁷ kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. ²⁸ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəmdə jauro kura, diye! Awo raammadə wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jiria kada isangaduwu

²⁹ Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla kau kuruwuyen juwane napkeno. ³⁰ Am kada kadami isane

^s15.22 Kan'anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidə cunju Kan'ana. Kan'anawu samma kərdiya, yaudiya tayia wul wajana.

ngurdiyi so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngəwu soa nanjuro cawude fuwunjun gənajane tayia isangayeyeno. ³¹ Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyiya ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandənarero kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedəa jajakkera.

Isaye am dəwu dewu ambadu

(Mar 8.1-10)

³² Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. Kənanjaa duwon tayia salamməkkiya, raakkəni, bare jawallan dunonja baworo waljənniro,» yeno. ³³ Fuwurawanjudəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kəmbo sarai fandiye jama kada adəa ambaniye?» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkeranniya, ³⁶ burodi tulurdə-a buniyadə-a ngoje Alaro ardije fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo. ³⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro. ³⁸ Am duwon kəmbo adəa jawunadə, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dəwu dewu. ³⁹ Daji Isa jamadəa salamgenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

Alama sameye mada

(Mar 8.11-13)

16 ¹ Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo tia keworo. ² Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kəji fandiye, same kimejəna nangaro,» nuwi. ³ Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljəna nangaro,» nuwi. Awo

samen fælediyidæa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adæn wakkajidæa fisardudæ nayiro katkero! ⁴ Am ansi Alaye jaman diwi adæyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gænia, alama fima tayiro fælediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye

(Mar 8.14-21)

⁵ Fuwurawadæ bæræm faljane ci todæro koyeranniya, ngressane burodi ngojanniro asuyera. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gænanowo!» yeno. ⁷ Tayidæ kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera. ⁸ Isa adæa asuje tayiro: «Nayi kambæse ganaaso, awiro kæla burodi nandon bawoyen kattendon mananuwidæ? ⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dæwu uwuro dagargaadadæ-a jowo ndawu cammuwwa-adæa ngressuwwa wa? ¹⁰ Ra, burodi tulur am dæwu dewuro dagargaadadæ-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adæa ngressuwwa wa? ¹¹ To, awiro gæle asunuwwidæ? Wu kæla burodiyæn gæni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gænanowo yekko!» ¹² Daji fuwurawadæ yis burodiyero gæni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gænaja wuljægænaro asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedæ woro asudu

(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa cije cidî bærni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwurawanjuro: «Wunduro Tada Kambedæa amsodæ ngoyera?» cæne tayia kiworo. ¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye Nawi Irimiya bi nawiya kureye falnja cani,» yera. ¹⁵ Tiye: «Nayidæ, wunduro wua ngosew?» cæne tayia kiworænniya, ¹⁶ Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kændægaimayedæ wo!» yeno. ¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganæm Siman tada Yunusse, dalilnjudæ

kam gəni, Bawani Mai Samema adəa isanonjəgəna nangaro. ¹⁸Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,^t kəla kau adəyeman^u jama kakke tandəkki,^v koro kənduwo jaanamaye kəlanjan kənnasar cuwandiawo. ¹⁹Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju^w njikki. Awi duwon dunian gerəmidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinəmidə same yen wuidəna,» yeno. ²⁰Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laaa kəreje mai jama Israyilawuyero cədiya, nawi bi řiman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fijiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa jama Alayea cunodoro kəreje galajənyaye. Kam ngailan maijənadəa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawayayen Kəmandeye kam laa maiya jaman kureyesodəa daraja-a kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyen Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargande Isa Wakkil Alayedəye.

^t16.18 Biturus - Maananjudə kau.

^u16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənadə.

^v16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon Isa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidə.

^w16.19 cuwuramba - Kənduwo.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala katarjəna Jerujalemba leje mukko amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai daje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ²² Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiywawo!» yeno. ²³ Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

²⁴ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye^x ngojo wua səga. ²⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi. ²⁶ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi? ²⁷ Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kəla awo cədənasoyen kalkallo ci nangaro. ²⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambədəye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

Isaye darajanjua fəledu

(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

17 ¹ Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ² Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko walyeno. ³ Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁴ Daji Biturusse

^x16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁵Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Tima karwuni jauro kəjijuwo. Mananju fanowo!» yeno. ⁶Adəa fangeranniya, fuwurawadə fədəryero rəbət təmdane karwunja tai daje kamgada. ⁷Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno. ⁸Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Tada Kamedə karmolan cijiya duwon,» yeno. ¹⁰Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi^y canidə?» cane tia keworo. ¹¹Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci. ¹²Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo. Adəgaima Tada Kamedə ye mukkonjan kuttu cai,» yeno. ¹³Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cəddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu

(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje ¹⁵tiro: «Kəma, tademia njunone! Ti sedan koroyea jauro suwoljəna, koro ngəwuro kannu so, ingi soro cukkurəna. ¹⁶Fuwurawanəmbo tia kikkadəkkəniya, tia isangaduwu tayiro katkero,» yeno. ¹⁷Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwo karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno. ¹⁸Isa

^y17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

sedandəro kikkadənniya, tadadəa kolje culuwe sadəman ngayeno.

¹⁹Daji fuwurawadə na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁰Isaye tayiro: «Kambəsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca kambəsendo mbejia, kasuni mutarre gai^z yaye, kau kuruwu adəro: “Cine na todəro lene!” wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo! ²¹[Amma sedan jiri adəyedə culuwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²²Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambədəa mukko ambero sərəccagane ²³tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadə karwunja jauru kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴Bəрни Kafarnaamero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Maləmnədə akki Fado Alayedəa biyajiwawo wa?» cane tia keworo. ²⁵Biturusse: «A’a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi təmanəm? Na wundusoyen maiya duniyesodə akki camoyi? Na tadawanjayan ra na am gadesoyen?» cəne tia kiworo. ²⁶Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adəgaia, tadawanjasodə dawun bawo, diye! ²⁷Adə yaye bare yakkiye karwunja wajənni, lene bərəmbo mui kolgəne buni burwon tammadəa ngone cinju kane. Kanəmiya, gursu fal fandəmi. Ngone yade akki mowomasodəro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

^z17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima təngəri wo.

Jawawi Isaye kəla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?

(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

18¹ Sa adən fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo. ² Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye ³ tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo walluwwia, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo. ⁴ Adə nangaro wundu duwon tadaana adə gai kəlanjua awimaro ngojənnidə, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adə gaia cunilan^a cəmowonamadə, wumaa səmowo. ⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəm kuruwuro gəpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudə awowa tayia casakke taljane biwu cadi mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə! ⁸ Mukkonəm bi sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gəmme! Mukko yindia bi si yindia kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁹ Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gəmme! Sim yindia kannu jaanamayedəro ngawodəroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

Misal dimi faccəgənaye

(Luk 15.1-7)

¹⁰ «Hangal gənanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu gənagəwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan

^a18.5 cunilan - Isa nangaro.

malaiyawanja sawisoro fækka Bawani Mai Samemaye carui kasarga. ¹¹ [Awoa Tada Kambedə awo faccəgənasodəa maje njəkkaworo isəna.] ¹² Awi gəle təmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa kərisolan kolje leje fal faccəgənadəa maji, mare? ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukəji duwon kəla faldəyen cədidə, kəla filəgar ləgari faccagannidəyen cədidəmaa kojəna. ¹⁴ Adəgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cəraanni.

Kəraminəmbe biwu niro njəddo

¹⁵ «Kəraminəm biwu niro njəddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudəa wulgəne. Mananəm fanjia, kəraminəmdəa mowomma. ¹⁶ Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adəgainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi. ¹⁷ Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgəne. Koro yaye jama wua gawudəmaa fanduro wajia, kərđi bi akki mowoma gairo tia ngone. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinuwidə same yen wuidəna. ¹⁹ Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kəla awi yayen arđijane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci. ²⁰ Dalilnjudə na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadə, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

²¹ Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kəma, kəramini wuro biwu səddiya, ndawuro tia gawurnəkki? Har gadegade tulurro?» cəne tia kiworo. ²² Isaye tiro: «A'a, har gadegade tulurro gəni wulnjəgəkko, fitulur gadegade tulurro tia gawurne! ²³ Adə nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kəla kasunjayen balas dio

cəraanadə gai. ²⁴ Mایدə balas dio badiyenniya, kam talanti^b dəwu mewuro jəgaimaa tiro kekkudo. ²⁵ Kamdə awonju rəmboye bawodə, Mایدə wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a kəndanju samma-aa calado kasudə tərəmbo yeno. ²⁶ Amma kamdə fuwu Mایدəyen tungurumje tiro: “Barganəmmin, kanadi tai, sammaa rəmbəkki, diye!” yeno. ²⁷ Daji Mایدə tia njunoje kasudəa wajiye tia kolje leyeno.

²⁸ «Kiluwunniya, wolodi adə ye kamanju laa dinariyus^c miaro jəgaimaa kiro. Tia dauyen rəpciye kimiljiye: “Awo nia njəgakkidəa rəmbe!” yeno. ²⁹ Daji kamanjudə fuwunjun tungurumje tia lowoje: “Marne, kanadi tai, rəmbəkki, diye!” yeno. ³⁰ Amma waje tia kosoro cakke, har kasudəa cərəmbiro yeno.

³¹ «Wolodiya amanjudə awo wakkajənadəa kerunniya, karwunja jauru bannade lejane Mایدəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera. ³² Daji Mایدə koro walde wolodidəa bowoje tiro: “Ni wolodi kəlado! Lowosəgəmna nangaro, kasunəm adə sammaa wangeyekko. ³³ Njunonjəkkənadə gai, wolodi kamanəmba njunodudə niro wajimnjəgəna, gəna?” cəne ³⁴ gərgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cərəmbiro yeno. ³⁵ Adəgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidəmaa cəddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

Kambiwu kəla kamu dəptayen

(Mar 10.1-12)

19¹ Isa mana ania cəde kerənniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro

^b18.24 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.

^c18.28 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

leyeno. ²Jama kada kadami Isaa jaane nadən am dondia isangayeyeno.

³Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kəla dalil fiye yayen kam kamunju dəptadə halal wa?» cane tia keworo. ⁴Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adəa kəranuwwi wa? “Badiduramnin Alaktumadə tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁵Koro tiye: “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərđiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,”† cənna. ⁶Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. Adə nangaro awo Ala kəljənədə bare kam firjənni!» yeno.

⁷Farisawadəye tiro: «To, awiro gəle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dəptaye co duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo. ⁸Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dəpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnin ngai gəni. ⁹Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpce gade niyajənədə kənjəna cədəna,» yeno.

¹⁰Daji fuwurawanjuye tiro: «Adəma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudəma ngalwo!» yera. ¹¹Isaye tayiro: «Kam nguson gəni rakce mana adəa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodə. ¹²Dalilnjudə am laa curo yanjayeman adim tayia casambəna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cədəna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Saməmaye nangaro kəlanja adimbo cədəna mbeji.^d Kam mana adəa rakce ngojimadə ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro bargaa dəptuwu

(*Mar 10.13-16; Luk 18.15-17*)

¹³Daji am laa Isa mukkonju kəla yallanja sananayero gənajuwo moduwa cəddoro tayia nanjuro kewudəranniya,

^d19.12 am laa kəlanja adimbo cədəna - Am laa kəlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana.

†19.4 Bad 1.27; 5.2 †19.5 Bad 2.24 †19.7 SK 24.1-4

fuwurawadə amdəa wusayera. ¹⁴Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Mai Samemayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno. ¹⁵Daji kəlanjaro mukko gənayeyenniya, nadəa kolje leyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada

(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngəla dikke ro sawisoye^e fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁷Isaye tiro: «Awiro kəla awo ngəlayen wua suworəmidə? Ti ngəladə tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadəa gai!»^f yeno. ¹⁸Jairodəye: «Wada fiso?» cəne tia kiworənniya, Isaye: «Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, ¹⁹bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»[†] yeno. ²⁰Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno. ²¹Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²²Jairodə mana adəa fangenniya, ti jairo gariwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jairo jau, diye! ²⁴Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kařimoye cuwuri řiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁵Fuwurawadə adəa fangeranniya, jairo ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁶Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁷Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye

^e**19.16 ro sawisoye** - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

^f**19.17 wadawa** - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada.

[†]**19.18-19** NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20

nia njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya, ²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambədə kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaiye mewun yindinlan nammuwe jiriya Israyilaye mewun yindindəa noduwi. ²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro^g fado, bi yeiyya, bi kannaa, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənədə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji. ³⁰ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

20 ¹ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai. ² Tayiro kidanja dabduyero dinariyus^h fal fal biyaji cəne kasatkeranniya, tayia jərwunjuro kinodo. ³ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro. ⁴ Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njadəkki,” yenniya, ⁵ cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido. ⁶ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: “Awiro dabdu sərambo na adən bowuro nammuwidə?” cəne tayia kiworo. ⁷ Tiro: “Wunduma kida sadənni nangaro,” yera. Daji tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo!” yeno.

⁸ «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyedəye wakkilnjuro: “Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyedən badinəmiya burwoyedəro yade,” yeno. ⁹ Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando. ¹⁰ Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyedəyea kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando. ¹¹ Kewandənniyya, karwunja waje ¹² tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərambo

^g19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro.

^h20.2 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

kausu jau fit kəlandenna ngənəptiyena, diye!” yera. ¹³ Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni. Dinariyus fallo kida dəbduye dioro kasaddəmma, gəna? ¹⁴ Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənədə gairo kam daryeye yero yikkiya, raakko. ¹⁵ Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngələdəro, wua sim diwin surumi?” yeno. ¹⁶ Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Isa Jerujalembo ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwurawanju mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: ¹⁸ «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambədəa mukko wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde ¹⁹ mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye

(Mar 10.35-45)

²⁰ Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo. ²¹ Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro: «Marne, kərməinəm fandəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaramⁱ yakkidən yawi wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera. ²³ Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am kərejənədəro tayia dabbəřəgəna,» yeno. ²⁴ Fuwurawa mewu

ⁱ20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

gapcanadə adəa fangeranniya, yaana yindidəro gərgayeyera. ²⁵Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərdiyaye talaawanjaa jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai. ²⁶Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! ²⁷Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kareandoro waljo! ²⁸Adəgaima Tada Kamedə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwi

(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya. ³⁰Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojiro fangeranniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³¹Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayeə kojənarə kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³²Daji Isa dajə tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³³Tayiye: «Kəma, sim fandiyeya, rayiye!» yera. ³⁴Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawande Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

21 ¹Jerujalembo karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ²tayiro: «Bəla fuwundoyədəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan mərədunjua,” wulgənowo! Sadəman tayia

juwajiyi,» yeno. ⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. ⁵ Tiye: «Fero Siyonnero^j wullowo: “Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,»[†] cənna. ⁶ Fūwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənadəa kedo. ⁷ Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəri kəkayə kamjane kəla jawallen sərətjera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sarpəne: «Hosanna,^k Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»[†] cani. ¹⁰ Isa Jerujalembo kərgaanniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane keworo. ¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyedə wo!» yera.

Isa Fado Alayen

(*Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25*)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno. ¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwayelan bowojai,»[†] amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»[†] yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyiyə-a na Isayero isane tayia isangayeyeno. ¹⁵ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a awo ajobba ajobba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangeranniya, jauro

^j21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembe.

^k21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo!

[†]21.5 Jak 9.9

[†]21.9 Jaw 118.25-26

[†]21.13 Ish 56.7

[†]21.13 Iri 7.11

gərgajane ¹⁶tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmma wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltəma adəa kitawulan kəranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-a yakkəme nia jajannjai!”»[†] yeno. ¹⁷Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mar 11.12-14)

¹⁸Wajənanjua suwa ləp Isa bərniro waldi duwon, kəna tia kida. ¹⁹Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno. ²⁰Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo. ²¹Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambəsendoaa, ranguwe awo tarmudəro yiddəkkənədəa diwi, koro adəa kojənarə kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbo fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji. ²²Kambəsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwı,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ²⁴Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ²⁵Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyəa, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ²⁶Amma “kamben” wulliyəa, jamadəa riniyena, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ²⁷Daji Isaro:

[†]21.16 Jaw 8.2

«Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedəro leje tiro: “Tadani, ku lene jərwuni inabben kida de!” yeno. ²⁹ Tadadəye: “A’a, raakkəni!” yeno, amma ngawo adəyen təmje leyeno. ³⁰ Koro bawadə na tada yindiye dərō leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadəye: “To, bawa, lekki,” yeno, amma lejənni. ³¹ Kərma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cəraanadəa cədo?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedəma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi. ³² Dalilnjudə Yahaya nandoro ise jawal jireye fəlengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adə tia kasatkera. Adəa ruwwa yaye, təmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(*Mar 12.1-12; Luk 20.9-19*)

³³ «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kəma jərwuye mbeji, jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada. ³⁴ Sa fərdoye karəngenniya, nuwanju cuwandoro kəreawanju laa na jərwuwudəyero kinodo. ³⁵ Amma jərwuwudə kəreawanjudəa keda. Faldəa bakkera, faldə yea roro keyeso, faldə yero dongur kauye gəpcagane kano. ³⁶ Koro walde cayemaa kojənarō kəreawa gade kinodənniya, caye gai tayi yero keddo. ³⁷ Darye kəma jərwudəye: “Tadaniro daraja cadi,” cəne tadanju nanjaro kinodo. ³⁸ Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudəa ngoniyō!” yera. ³⁹ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso. ⁴⁰ To, kəma

jərwuyedə isiya, awi jərwuwu aniro cəddi?» cəne tayia kiworənniya, ⁴¹ tiro: «Am jauro kəlado aniro ajawu jau fəlejiye roro ceyesi, koro am gade sa fərdoyen tiro nemanju cadimadəro jərwunjudəa agərijiyi,» yera.

⁴² Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.
Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauro ajabba!”†

⁴³ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkonon cə moye mukko jama gade awo ti cəraana cadimadəyero cakki. ⁴⁴ [Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,» yeno.]

⁴⁵ Wurawa řimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeranniya, kəlanjaman mana kidoro asuyera. ⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə amdə samma tia nawiro ngojana nangaro.

Misal masəna lərusaye

(Luk 14.15-24)

22 ¹ Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye: ² «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju nangaro masəna lərusaye dabbarjəna gai. ³ Maidə wolodiyanju laaa am masənarə dojənədəa bowoja isaro nanjaro kinodənniya, kəndero wayera. ⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dökkənədəro wullowo: ‘Akko masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kərma dabbargada. Arowo masəna lərusayero!” yeno. ⁵ Amma am dojənədə

†21.42 Jaw 118.22-23

mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniaramnjaro leyera. ⁶ Am gapcənasodə ye wolodiyadə cadane basarjane roro keyeso. ⁷ Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera. ⁸ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə dabbargada, amma am dokkənədə martawa tia boye cadanni. ⁹ Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna larusayero bowonowo isa!” yeno. ¹⁰ Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan diwin capcane isane, har larusaramdə damgeno.

¹¹ «Maidə am dojənədəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu larusaye lujənni kiro. ¹² Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adəro kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero. ¹³ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-alan gerowo deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheři ye naldi,” yeno. ¹⁴ Nonowo, am bowojənədə ngəwu, amma tayi kərejənədə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njoyen

(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera. ¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi ye, gayirənəmmi ye nangaro. ¹⁷ To, awi təmanəm? Kaisarro¹ akki njodə halal ra haram?» cəne tia keworo. ¹⁸ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka! Awiro wua rijamsuwi? ¹⁹ Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo. ²⁰ Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, ²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo

¹22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe.

Alayedaa Alaro yowo!» yeno. ²² Adaa fangeranniya, tia jauro ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen

(*Mar 12.18-27; Luk 20.27-40*)

²³ Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ²⁴ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cənna. ²⁵ Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudəa yanjugənaro kolyeyeno. ²⁶ Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti tulurredə kamudəa cə moye bawoyeno. ²⁷ Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ²⁸ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro. ³⁰ Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.^m ³¹ Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadəa kəranuwwi wa? ³² Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cənna. Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye!» yeno. ³³ Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa ajapkerə.

Wadawa samman finja kura wo?

(*Mar 12.28-34*)

³⁴ Farisawadə Isa Sadusiyadəa manan yapcəgənarə fangeranniya, captane nanjuro kadira. ³⁵ Curonjan maləm Attauraye laa tia rijapturo tiro: ³⁶ «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedən finja kura wo?» cəne tia kiworo.

^m22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo.

†22.24 SK 25.5 †22.32 NL 3.6

³⁷ Isaye tiro: «“Ala Kəmanəm̄ba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan raye!”† ³⁸ Adəma wada kura burwoye wo! ³⁹ Koro yindiyedə ye ti gai: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† ⁴⁰ Wada yindi anima fərdu Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(*Mar 12.35-37; Luk 20.41-44*)

⁴¹ Farisawadə nadən captana duwon, Isaye tayiro: ⁴² «Awi kəla Almasiwudəyen təmanuw? Ti tada wunduye?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»ⁿ yera. ⁴³ Daji Isaye tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai Dauda Ruhu Alayen tia Kəmalan bowoyeno? Tiye: ⁴⁴ “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammlan duwon, kəladowanəm̄ba cidiya sinəm̄bero yakkəkko!’ cənna.”† ⁴⁵ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yenniya, ⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cəddənni.

Hal maləm̄ba Attauraye-a Farisawaye-a

(*Mar 12.38-40; Luk 20.45-47*)

23¹ Daji Isaye jamadə-a fuwurawanju-aro: ² «Maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-adə napturam Nawi Musayen napkada.^o ³ Adə nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kəndonjadəa diwwi, dalilnjudə awo wuljanadəa cadiwawo nangaro. ⁴ Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gənajagai, amma tayi kəlanja ngulondonjama casange tayia banajagaiwawo. ⁵ Kəndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana

ⁿ22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

^o23.2 napturam Nawi Musaye - Kənduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye.

†22.37 SK 6.5

†22.39 Lew 19.18

†22.44 Jaw 110.1

Alaye ye fatatallo cadi, gəsər kalwunjaye ye kuruwuro cadi.^P
⁶ Masəna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuye-a caraana, ⁷ koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

⁸ «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmn̄do fal, nayi samma ye kərəmiya nangaro. ⁹ Koro dunia adən bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudə Bawando fal, ti samelan dəganadə.^q ¹⁰ Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti Almasiwudə. ¹¹ Kam curondon kuramadə wolodindoro walji. ¹² Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro wundu yaye kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!

(Luk 11.37-54)

¹³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa. Nayi kəlendo ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapkəgəwwa. ¹⁴ [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnuwi ye. Adə nangaro ajawundo leiran jauru kura!]

¹⁵ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bərəm kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma nayimaa jauru konjanaro kalanguwi. ¹⁶ Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado Alayelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansi juwuiya, kansinju tia cədai!”

^P23.5 **laya** - Laya yaudiyaudi mana Alaye kəlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudəgənadə.

^q23.9 **Bawa** - Bawa buye gəni, adinne.

nuwi. ¹⁷ Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gæle kura wo, dinardə ra Fado Alaye dinardəa tayirro kalakciyidə? ¹⁸ Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyen kansi juwuiya, kansinju tia cə dai!” nuwi. ¹⁹ Nayi kambuwaso! Ndasonja gæle kura wo, sadaadə ra laya duwaduram sadaadəa tayirro kalakciyidə? ²⁰ Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadə kəla laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada samma-ayen kansi giwo. ²¹ Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti curonjun dəganama-ayen kansi giwo. ²² Koro kam kəla sameyen kansi juwunamadə kəla kuris kərmaiye Alaye-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.

²³ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwui, amma awo Attauralan adəa nankuran kojənədəa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda so.^f Adəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ²⁴ Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi!^s

²⁵ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndallada so, ndəlambe solan cəmbərəna. ²⁶ Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, ngawodə ye tayirro waljo!

²⁷ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai,

^f**23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so** - Jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana.

^s**23.24 Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi!** - Kandana-a karimo-adə yindi samma haram. Awo təngərima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuye jiri jiri-an cəmbərəna. ²⁸Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma curondodə nanmənafək-a nandiwi-an cəmbərəna.

²⁹«Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwuram jirewuye ye janenuwi. ³⁰Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəyiye bu nawiyaedəa finiyende,” nuwi. ³¹Ngainin nayima kaduwu am nawiyaedəa ceyesənaye nuwe shedanuwi. ³²To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo! ³³Nayi kadiya, kaduwu fusiyaeso! Ndayilan gəle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi? ³⁴Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a maləmba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanja kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi. ³⁵Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye kätte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwadəyero kudero samma fidənədə. ³⁶Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalembo

(Luk 13.31-35)

³⁷«Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyaedəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁸Akko fanndo de sul kolnjaana.^t ³⁹Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimədə!” wulluwiro.»

^t23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguunjan culuwuna.

Jawawi Isaye
kæla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

24¹ Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedæa fæleduwuro badiyera. ² Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gæna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kæla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Isa kæla Kau Jaitunnen napcæna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kændenæm-a sidu duniaye-aye cædiya, awi alama duwon ambo fælediyidæ wo?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Hangal gænanowo, bare wunduma nayia njawatkænni! ⁵ Am ngæwu cunilan^u isane: “Wuma Almasiwudæ wo!” cane am kada cawatki. ⁶ Kæriwu na karænso-a kuruwuso-alan nukcænaro fanuwiya, bare hangalndo cijænni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cædænni. ⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kærmai-a kærmai gade-a ye kattenjan kæriwu gærjai. Kæna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji. ⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejæna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro^v jama duniaye samma wanjai. ¹⁰ Daji am ngæwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai. ¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki. ¹² Kæla jirenambu tærganayen kæræwo am

^u24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kælanjaro ngojane tayima ti wo cani.

^v24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

ngəwuye tægərđi. ¹³ Amma kam mərje har sa njerorambe^w dəganamadə njəkkawo cuwandi. ¹⁴ Koro kawuri kəji nodo bargaaye adə ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramđə isi.

Bone kura

(*Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24*)

¹⁵ «Adə nangaro sa duwon awo waada jauru batti masiwa kudoma lawarnju Nawi Daniyel ruwujənadə na jauru darajaan daada ruwiya,[†] (Kəradumadə asujo!), ¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! ¹⁷ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁸ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! ²⁰ Bare kasondo nangərilan^x bi yim tustuyen wakkajənni Alaa korowo! ²¹ Dalilnjudə sadən bone jauru kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktənadən tai kuro kudero ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²² Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fuluji. ²³ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi! ²⁴ Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. ²⁵ Akko kawu wakkajidəro, adəa nayiro wulnjagakkəna. ²⁶ Adə nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi. ²⁷ Jiri same adinnamlan har fədero cuwalde

^w24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə.

^x24.20 nangəri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauru samsu ye, kuttu ye.

[†]24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11

wassidə gai, kənde Tada Kambedə ye ngai. ²⁸ Na riwa dəganalan kowuwaso ye captai.

Kənde Tada Kambedəye

(*Mar 13.24-27; Luk 21.25-28*)

²⁹ «Sadəman ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauru lolojai. ³⁰ Daji alama Tada Kambedə samelan fəlediyi. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kənduwoa-a jauru darajaa-a kəla fofou sameyen isi carui.† ³¹ Adəgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgəmo duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyesoro yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye

(*Mar 13.28-31; Luk 21.29-33*)

³² «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu riijiya, nangəri karənjənarə nonuwwa. ³³ Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənarə^y nonowo! ³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(*Mar 13.32-37; Luk 21.34-38*)

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojənni, Tadadə ye nojənni. ³⁷ Kənde Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ³⁸ Awoa jaman adən

^y24.33 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna.

†24.30 Dan 7.13-14

kawu ingi tufanaye isidəro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradəyero kərgawo. ³⁹Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kənde Tada Kambedəye ye adəgairo walji. ⁴⁰Daji yim adən kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai. ⁴¹Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴²«Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yim Kəmando isidəa nonuwwi nangaro. ⁴³Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu bune fannjuro isidəa nojənaa, faadaro dəgane tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁴Adəgaima nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambedə isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Luk 12.35-48)

⁴⁵«Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajənadə? ⁴⁶Kəjinju wolodi kəmanju walidiya, ngai cədi najiyidə! ⁴⁷Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki. ⁴⁸Amma ca wolodi adə ti kam batti duwon karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cəne ⁴⁹wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa, ⁵⁰daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise ⁵¹tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi.

Misal kəlayakku mewuye

25¹«Sa adən^z nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kəlayakku mewu fatəlanja ngojane mai laryayedəa kaptuwuro caluwunadə gai. ²Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla. ³Tayi hangal bawoadə

^z25.1 Sa adən - Sa Tada Kambedə duniaro walde isidən.

fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu ngojanni. ⁴ Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo curon kəndawu gadea-a ngoyera. ⁵ Mai larusayedə duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm ngoyeno. ⁶ Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai larusayedə! Luwowo tia kapkənowo!” yeno. ⁷ Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu badiyera. ⁸ Amma tayi hangal bawoadəye hangalladəro: “Andiro kəndawu gana sadowo, fatəlawande no cadi!” yeranniya, ⁹ hangalladəye: “A’a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yiwowo!” yera. ¹⁰ Kəndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedə kadio. Tayi dabbardanadə ti-a kallo na ngəməri larusayero ngasaane cinnadə jakkera. ¹¹ Ngawo adəyen kəlayakku gapcanadə ye isane tiro: “Barganəmmi, barganəmmi, andiro cinnadə fərəmsaganeye!” yera. ¹² Amma mai larusayedəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkəni,” yeno. ¹³ To, nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

Misal kəma-a wolodiyanju-aye

(Luk 19.11-27)

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bəlawuro cədi cəne wolodiyanjua bowoje kəndanju mukkonjaro cakkənadə gai. ¹⁵ Wundunja yayero kəla raktunjuyen talanti^a kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi ce, fal yero fal kaino. Daji bəlawuro leyeno. ¹⁶ Sadəman kam talanti uwu cəmowonamadə leje tayilan sawur cəde riwa uwuye kiwando. ¹⁷ Kam yindi cəmowonamadə ye adəgai cəde riwa yindiye kiwando. ¹⁸ Amma kam talanti fal cəmowonamadə leje bəlaa laje wuri kəmanjuye gərayeno.

¹⁹ «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya aniyedə bəlawuron kadinniya, tayi-a balas kedo. ²⁰ Kam talanti uwu cəmowonamadə ise gade uwu cuwude tiro: “Barganəmmi,

^a**25.15 talanti** - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.

talanti uwu simmadə, akko gade uwu riwaro fandəkkəna,” yeno. ²¹ Kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngələma, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²² Kam talanti yindi cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, talanti yindi simmadə, akko gade yindi riwaro fandəkkəna,” yenniya, ²³ kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngələma, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²⁴ Daji kam talanti fal cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, ni kam jauru nokkəna. Na nadəmmilan kalanəmi, koro na kasuni finəmmilan mowomi nangaro, ²⁵ rinjəkke lekke bəlaa lakke wuřinəmdəa gərayekko. Akko awonəm,” yeno. ²⁶ Amma kəmanjuye tiro: “Ni wolodi kələdo, kam bowuye! Na nadəkkənilan kalanəkki, koro na kasuni finəkkənilan mowokkiro nonəmma, gəna? ²⁷ Ca wuřinidəa bankilan gənanəmmaa, waldunidən wuřini riwanjua mowokkəna. ²⁸ To, talanti faldəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo! ²⁹ Wundu duwon nanjun awoamadə,^b tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,^c awo cədanadəmaa tilan camoyi. ³⁰ Wolodi faida bawoa adəa deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,” yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kambədə darajanjua malaiyawa samman kundenno walde isiya, kəla kurisnju kərmaiyə darajaayen napci. ³² Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiri səni dimiya-a kaniya-aa firjidə gai, kam kamanju-aa firje tayia kəwu yindiro yakci. ³³ Dimiyadəa kəmboramnjuro

^b25.29 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji.

^c25.29 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

cakki, kaniyadə yea wailanjuro. ³⁴Daji Maidəye tayi kəmboramnjuyedəro: “Nayi Bawani bargaa dəmɲjaanadə, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktənayen nayiro dabbargaadadəa gandowo! ³⁵Awoa kənania duwon, awo kəmboye sew. Ngudunia yen, awo kənjaye sew. Wu kusotto yen, sisawuw. ³⁶Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kissewew. Kosoro sasakkəna yen, naniro kadiw,” cəni. ³⁷Daji am jirewu aniye tiro: “Kəma, yimbi nia kənanəmba ngiruiye duwon, awo kəmboye ngeiye? Ra, ngudunəmba duwon, awo kənjaye ngeiye? ³⁸Yimbi kusottoro walyem duwon, njuriye nia ngisayiye? Ra, kajəmunəm bawo duwon, awo jaktuye ngeiye? ³⁹Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanəmba kadiye?” cani. ⁴⁰Maidəye: “Jiremaro nayiro wulɲjagakki, sawi duwon kərəmiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sidduw,” cəni. ⁴¹Daji Maidəye tayi wailanjuyedəro: “Nayi baskuwadadə, nani kollowo kannu təmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadəro ngawowo! ⁴²Awoa kənania duwon, awo kəmboye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjaye siwwi. ⁴³Wu kusotto yen, səsaaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi,” cəni. ⁴⁴Daji tayi ye tiro: “Kəma, yimbi kənanəmba nia ngiruiye? Bi ngudunəmba, bi kusotto, bi kajəmunəm bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro wayeiye?” caniya, ⁴⁵Maidəye: “Jiremaro nayiro wulɲjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njəddoro wanuwuiya, wumaro njəddoro wanuw,” cəni. ⁴⁶Daji tayidə ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

Isaa roro njejoro mada

(*Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57*)

26¹Isa mana ani sammaa cæde kerænnya, fuwurawanjuro: ²«Sala Laya Njækkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambedæa mukko ambero særæccagane kæskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³Daji wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a fado řiman kura tiro Kaifas caniyen captane ⁴sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera. ⁵Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangænni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittæranjuro dabbarduwu

(*Mar 14.3-9; Yah 12.1-8*)

⁶Isa bæla Baitaniyelan fado Siman dærimayen^d ⁷masæna cædi duwon, kamu laa sændal curonjun kawudi jauru tamanna ngoje ise kawudidæa kæla Isayero fiyeyeno. ⁸Fuwurawadæ adæa kerunnya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidæa basarjidæ? ⁹Ca adæa wuri kadaro calade wuridæa talaawaro cadæna!» yera. ¹⁰Isa adæa asuje tayiro: «Awiro kamu adæa suwolluwi? Wuro awo jauru ngæla sæddæna. ¹¹Talaawasodæ sawisoro curondon mbeji, amma wudæ sawisoro gæni curondon dægakki. ¹²Kawudi adæa tiyiniro fiduwunjudæ, sittæraniro wua dabbarseyeno. ¹³Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kæji adæa wuljai nguson, kamu adæa takturo awo sæddænadæ yea wuljai,» yeno.

^d26.6 Siman dærima - Ti calan dærima duwon ngajænadæ.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴Daji mewun yindindəye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidə, na wurawa rimannayero leje ¹⁵tayiro: «Isaa mukkondoro yakkəkkia, awi wuro siwi?» cəne tayia kiworənniya, cungo riwullaye fiakku mukkonjuro kesakko. ¹⁶Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹⁷Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidənniya, fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Ndaran masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo. ¹⁸Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo: “Sayinnaye niro sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlan cadi,” yeno.» ¹⁹Daji fuwurawadə jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai kedo. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

²⁰Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko masənarə napkera. ²¹Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno. ²²Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²³Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə, tima wua sərəttuwumadə wo. ²⁴Tada Kambedə saptidəma,^e jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambedəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno. ²⁵Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

^e26.24 Tada Kambedə sapti - Isa nui.

Masəna Kəmaye*(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)*

²⁶ Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno. ²⁷ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yaiwo, ²⁸ dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye^f duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidənadə wo.† ²⁹ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe^g adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelan bərinno yakkiro,» yeno. ³⁰ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu*(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)*

³¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatar dai.”† ³² Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. ³³ Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo waldai yaye, wudə təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁴ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³⁵ Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

^f26.28 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə.

^g26.29 ingi inabbe - Diben.

†26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 †26.31 Jak 13.7

Moduwa Isaye

(*Mar 14.32-42; Luk 22.39-46*)

³⁶ Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən nammowo duwon, na todəro lekke moduwa dikke,» yeno. ³⁷ Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauru bannadu badiyeno. ³⁸ Tayiro: «Karwuni jauru kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro wu-a kallo dəgaiwo!» yeno. ³⁹ Gana laa kuruwuje fədəryero təmde moduwa cəde: «Bawani, yojia, kənjaram^h adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴⁰ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa? ⁴¹ Bare jaraptuwuwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudəⁱ cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno. ⁴² Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma tədo!» yeno. ⁴³ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. ⁴⁴ Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayədələn moduwa kido. ⁴⁵ Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴⁶ Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(*Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11*)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa ɣimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna

^h26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

ⁱ26.41 ruhudə - Ro kambe.

ti-a rokko kadira. ⁴⁸ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!» cənna. ⁴⁹ Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa de!» yeno. Daji amdə fuwujane Isaa mukkon dap keda. ⁵¹ Am na Isayen dajanadəye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi rıman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui. ⁵³ Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro malaiyawa kəwu mewun yindinmaa^j kojənaa juwasiyidə? ⁵⁴ Adəgai gənia, jiri fin gəle awo Ala caman kdarje kitawulan wuljənadə wakkaji?» yeno. ⁵⁵ Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. ⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani samma tadəna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas rıman kuradəyero kesado, na duwon maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə. ⁵⁸ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado rıman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno. ⁵⁹ Wurawa rımannaye-a majilisu samma-a Isaa roro njejoro sheda bowuye mayera, ⁶⁰ shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi isane: ⁶¹ «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu yakkuyen cədandi cənna,» yera. ⁶² Daji rıman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia

^j26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai.

kiworo. ⁶³ Amma Isa cinju kajənni. Koro řiman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»[†] yeno. ⁶⁵ Daji řiman kuradə kalwunju karje:^k «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Nayi kəlando Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. ⁶⁶ Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera. ⁶⁷ Daji laanja fəkkanjuro lallari təwatəwajagane tia babakera, laanja ye marin bakcane ⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Bituruse Isaa angərdu

(*Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27*)

⁶⁹ Biturus balballa fadoyədən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno. ⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa nokkəni,» yeno. ⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno. ⁷² Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia nokkəni,» yeno. ⁷³ Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,» yera. ⁷⁴ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko. ⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

^k**26.65 kalwunju karje** - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

[†]**26.64** Jaw 110.1; Dan 7.13-14

Yahusaye kəlanju njejo

27¹ Dunia wayenniya, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera. ²Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko. ³Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo řiwullaye fiakkudəa wurawa řimannaye-a amwurawa-aro ce ⁴tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənřagakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya, ⁵Yahusa wuridəa Fado Alayero gəpciye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rodiye kano. ⁶Wurawa řimannayeso wuridəa capkeranniya, amanřaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuri buye nangaro,» yera. ⁷Daji nia ngojane wuridən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo. ⁸Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə. ⁹Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wulřənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo řiwullaye fiakku, wuri duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane ¹⁰cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəřənadə gai,»[†] cənna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38*)

¹¹Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ¹²Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a tia burwuyeranniya, awima tayiro kalakcəřənni. ¹³Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunřanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ¹⁴Amma Isa awima tiro kalakcəřənni, har gomnadə jauru ajapkeno.

[†]27.9-10 Jak 11.12-13

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a*)

¹⁵ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caraanadəa tayiro salamjiyi. ¹⁶ Sa adən kosoma laa jauru nowada mbeji, cunju Barabbas. ¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?» ¹⁸ Awoa nandərinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹⁹ Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauru bone yakkəna nangaro,» yeno. ²⁰ Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera. ²¹ Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera. ²³ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkonni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno. ²⁵ Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!» yera. ²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyanjudəa cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(Mar 15.16-20)

²⁷ Daji sojiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera. ²⁸ Tia ringeranniya, kalwu kime^l tiro lujagane ²⁹ ariawu kariyiye^m kəlejane kəlanjuro gənajagane mukkonju kəmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» yera. ³⁰ Koro lallari tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju babakker. ³¹ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa řinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduuro kesado.

Isaa kəskaro jaduuru

(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman-a kəla kəlyera. Sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje ³³ na tiro Golgota canidəro leyer, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ³⁴ Isaro diben curonjun awo laa mir caniⁿ diyadaa caro kedo, amma cade kidambənniya, kənjaro wayeno. ³⁵ Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera. ³⁶ Daji nadən tia kuroro napkera. ³⁷ Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI ADƏMA ISA MAI YAUDIYAYEDƏ WO. ³⁸ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ³⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane ⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmmə!» cani. ⁴¹ Wurawa řimannaye ye maləmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro:

^l27.28 kalwu kime - Kalwu maila.

^m27.29 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiyey.

ⁿ27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

⁴² «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cə moyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedə woa, kəskadən kərmama jəpco, tia kasaddiye. ⁴³ Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia cəmowo, tiye: “Wu Tada Alaye,” cənna nangaro,» canı. ⁴⁴ Jiri adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(*Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37*)

⁴⁵ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ⁴⁶ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ⁴⁷ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliya bowoji!» yera. ⁴⁸ Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno. ⁴⁹ Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cəkkayia, ruiyo!» yera. ⁵⁰ Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

⁵¹ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə^o samen tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara, ⁵² kauriya ye fərəmdane kamin mumnayə kada karmolan ciyera. ⁵³ Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bərnı tayirro^p ngasaane nadən am kadaro fəleyaadara. ⁵⁴ Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane banajagai. ⁵⁶ Curonjan Meram

^o27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada.

^p27.53 bərnı tayir - Jerujalem.

Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittëra Isaye

(*Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42*)

⁵⁷ Dunia kajiriyenniya, gariwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye. ⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin Isayedæa tiro cadoro kiworënniya, Bilatus wada ce kamindæa tiro kaino. ⁵⁹ Daji Isuwu leje kamindæa ngoje lowowon batta linnen kækærje ⁶⁰ kaurinju bærin curo kauyen lajønadæro cakke sënaje ci kauridæyero kau kura tæmbaljiye leyeno. ⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldæ-a ye fuwu kauriyedæn napcana mbeji.

Kauri guredu

⁶² Yim dabbarduye^q kojønaye wajënanjua wurawa rimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane ⁶³ tiro: «Barganëmmin, jambama adë ronjualan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro wallække cikki!” cännadæa kèlan taiyena. ⁶⁴ Adë nangaro wada ye sojiyanëm kauridæa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawanjusò isane kaminnjudæa ndaljàne ambo: “Karmolan cijëna!” wuljanniro. Jamba daryeyedë burwoyedæa koji,» yera. ⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiri nonuwwadë gairo kauridæa gureja!» yeno. ⁶⁶ Daji kauridæro lejane kau kura ci kauriyedæro tawaa bakcagane sojiyadæa gadiro gënyera.

Karmolan cidu Isaye

(*Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10*)

28 ¹ Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyeyar^r suwa læp Meram Magdala-a Meram faldæ-a kauridæa kuroro leyera. ² Sadëman cidi loloyeno, malaiya Këmandeye laa samelan jëpce kau kuradæa tæmbalje kèladæn napkeno.

^q27.62 yim dabbarduye - Jëmman, yim tustuye sèbdu.

^r28.1 mawuye yim burwoyeyar - Ladu.

³ Camunonju mäləkci gai, kajəmunju ye bul fok. ⁴ Sojiyadə ridunjuro jauru lolojane am sanuna gairo walyera. ⁵ Amma malaiyadəye kamuwadəro: «Bare rinuwwi! Isa kam kəskaro jajaanadəa manuwiro nokkəna. ⁶ Wuljənadə gai, ti na adən bawo, cijəna! Arowo na tia sənajanadəa ruiwo! ⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijəna. Ti nayia burwonjane cidi Galilejero leji, nadən tia ruwi,” wulgənowo. Akko adəa nayiro wulnjagakkəna,» yeno. ⁸ Daji kamuwadə karwunja kamdəna ye, jauru kəji fanjai yero kauridən caluwe cagase lawardəa fuwurawanjuro njadoro leyera. ⁹ Sadəman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambətkeyera. ¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kərəmiyaniro wulgənowo cidi Galilejero leja, nadən wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadə ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bərnidəro waldane wurawa řimannayədəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera. ¹² Tayi ye amwurawadə-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuri ngəwu sojiyadəro cade ¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidə: “Bune kənəm diye duwon, fuwurawanjuro isane kaminnjudəa ndalyera.” ¹⁴ Koro gomnadə awo adəa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera. ¹⁵ Daji sojiyadə wuridəa camoye lejane tayiro wuljaanadə gai kedo. Adəgaima ku kundenno mana adə curo yauidiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu

(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galilejero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljəgənadəro kadira. ¹⁷ Tia kerunniya, tiro ambətkeyera, amma laanja dakkera. ¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadəna. ¹⁹ Adəma nangaro lenowo jama duniaye sammaa

fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadāye-a Tadadāye-a Ruhudāye-alan kasala yiddowo. ²⁰Koro wadawa nayiro njadākkēna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

